

PRELOM

Izhaja vsak četrtek
Naročnina letno Din 30—

Uredništvo in uprava:
Kolodvorska ulica št. 8
v Ljubljani

Telefon št. 3770
Pošt. ček. račun št. 10499

Nove borbe

Gibanje »Boja« je vsenarodno in vsedržavno. Njegov cilj je duhovni, gospodarski in socialni preporod cele Jugoslavije, vsega naroda slovenskega, hrvaškega in srbskega. Njegov temelj je strumna, disciplinirana in borbena organizacija vseh bivših vojakov in somišljenikov njihovega pokreta, vseh poštenih državljanov kraljevine Jugoslavije, ki hočejo prelomiti s starim časom strankarskih strasti, bratomornih bojov, nereda, nesmotenosti, nepoštenosti in krivice ter izbojevati novo zarjo reda, zakonitosti, pravice in smotrene dela v splošnem gospodarskem dvigu in obnovi dela.

Vrhovni vodnik države in naroda, kakor vrhovni poveljnik aktivne in rezervne vojske je kralj. Ne strankarski politiki, marveč vojaki so s svojo krvjo sezidali to državo, tudi je ne bodo obranili strankarji, ampak vojaki, oboroženi narod pod vodstvom svojega vrhovnega poveljnika.

Narod si v težkih časih strahovite gospodarske krize ne more privoščiti cepitve v stranke, ki naj bodo luksuz normalnih časov gospodarskega blagostanja. Narod rabi čvrsto organizacijo s pravim ljudskim duhom, ki jamči, da bo vladala volja in korist naroda in države vedno in povsod, vsak dan in ne samo ob izjemnih prilikah, ne samo v višjih zastopstvih, ampak tudi v njegovi lastni organizaciji. Zato bo ljudstvo odklonilo vabo v stranke, ki so vse po enem kopitu in istega izvirka. Ljudstvo ne rabi cepitve, marveč borbeno sloglo.

Naša bojna sredstva so in morajo biti: resnica, pravičnost, medsebojno zaupanje in tovarištvo, neomajna odločnost in stanovitnost v boju. Neresnico, obrekovanje in krivičnost prepuščamo našim sovražnikom. Naj nadaljujejo boj s tem krhkim orožjem. Končni izid bitke ni dvomljiv.

Združenje borcev Jugoslavije se je ustanovilo v Sloveniji in tu zgradilo nepremagljivo trdnjavo. Obzidje je naš »Boj« in njenih več sto krajevnih organizacij in skupin. Brambovci so desetisoči našega članstva. V »Boju« se zbira cvet slovenskega ljudstva, jedro naroda. Naš narod je to organizacijo spoznal in pripoznal za svojo, vstopil vanjo in jo vzel v roke sam. Enako bodo storili, tako pomagaj Bog, tudi naši bratje Srbi in Hrvati, saj smo vsi Jugoslovani enega duha, imamo iste križe in težave, pa bo tudi izhod iz njih isti. Naši bratje spoznavajo, da je naš boj pravičen in pošten za vse, ne samo za našo ožjo domovino in njene sinove, marveč v enaki meri tudi za vse Hrvate in Srbe, da ima pred očmi korist, napredek in rešitev vse države in vsega njenega naroda. Zato naš »Boj« trdno upa, da si bo pridobil zaupanje povsod, kamor bo prišel.

Tovariši, pred nami je še težka, morda tudi trnjeva pot. Zbudili smo slovenski narod iz otopenosti in mu izročili veliko nalogo v državi. Prepričani smo, da bo to misijo izpolnil in da bo slovensko ime, ki je prišlo že dokaj ob veljavo, zopet svetlo zapisano v zgodovini Jugoslavije. Kmalu bomo z vsem članom sodelovali z našimi brati onstran Sotle in Kolpe za veliko delo vstajenja nove Jugoslavije reda, pravice, poštenja, dela in gospodarske obnove. Misel na tisti veliki, pomembni čas novih večjih borb in zmag naj nas krepi v teh dneh preizkušnje.

General Maister

Letos spomladi, k prazniku Prebujenja, je obhajal Maister jubilej 60 let življenja, danes, k prazniku Žetve, se je poslovil s te svoje zemlje, kateri je koval mejnike. K njegovemu jubileju smo zapisali v tem listu: »Generali in maršali svetovne vojne umirajo, propadajo, nemilostno jih kosi bela žena... Niso mogli prenesti ponižanja. Naš general Maister pa ne umrje, ne sme umreti, ne bo umrl nikoli.« In bojovníki, katerih predsednik je bil do razpusta zveze, so mu rekli nekoč: »Ti ne boš umrl!« In prav ti so stali te dni ob njegovem trupu in znova ponavljali: Ne, Ti ne umrješ, ne moreš umreti svojemu narodu, v katerem si tako globoko zasidran, ne moreš umreti temu svojemu ljudstvu, ki Te nosi globoko v srcu.

Na dan našega zbora v Mariboru je stisnil roko našemu funkcionarju in rekel veselo razvnet: »Velja! Na svete Ane dan gotovo svidenje na Uncu!« — Pred tedni je odšel v svoje notranjsko zatišje in bil izredno dobro razpoložen. A na svete Ane dan je umrl... Nenadoma, sredi dneva mu je zastal utrip srca, premislil je skoro neopazno, kakor bi zasnival. In tisto notranjsko zatišje ob skrajni meji je vztrepetalo, kriknilo in vsa slovenska zemlja je prislunila, v neizrečeni boli je sklonilo ljudstvo glave... Umrl je junak, ljubljeneč naroda, izdihnil je ljudski general. In videli smo plakati matere, žene, videli jake moše, ki so stali prepadeni in v nemem molku tugovali za tem, ki jim je bil ponos in sreča. Videli smo ljudske množice, ki so ga kropile s solzami, videli kmetske žuljave roke, ki so dvigale njegovo krsto na rame, videli jih, ki so nesli svoj ponos na poslednjo pot, nesli graničarja orjaka.

Videli smo blisniti meč, videli zlomljenega sredi zamaha. — »Bratje, v sedlo, vajeti v dlan, — Drava nas zove, Jadran rjove, — vanci naj skrešejo trde podkove! — Bratje, naprej!«

Videli smo kmete, ki so sredi dela obstali in kakor v molitvi izgovarjali stihe umrlega svojega pesnika junaka.

Rudolf Maister je bil rojen l. 1874. v Kamniku. Po dunajski kadetnici je bil 1894. uvrščen kot kadet v ljubljanski domobranski pešpolk. Kot častnik je služboval v Celovcu, Przemyslu, Celju, Mariboru in Brucku ob Litvi ter 1907. dovršil korno šolo v Gradcu. Radi očitnega narodnega prepričanja je bil med svetovno vojno nad tri mesece konfiniran v Gradcu, dokler ni dr. Korošec posredoval zanj pri cesarju Karlu. Nato je postal poveljnik črnovojniškega okrožja za Spodnji Štajer.

Več mesecev pred koncem svetovne vojne si je zasnoval prevratni in udarni načrt za osvobodjenje slovenskega severnega ozemlja in ta načrt je šele tik pred prevratom izdal nekaterim slovenskim častnikom. Nato se je sporazumel s tedanjim Narodnim svetom za Štajersko, vzel na ramo karabinko pa se postavil sam na mariborski peron. Tu je nabiral vojakov in častnikov pa s peščico idealnih borcev udaril. S 15 častniki in 87 vojakov se je polastil Maribora in postal komandant vse Spodnje štajerske. Mariborski Narodni svet ga je imenoval tedaj za generala in s to visoko šaržo je zamogel krotiti uporne nemške oficirje. Ker pa kljub prizadevanju ni mogel dobiti od nikoder vojaške pomoči, a mariborski Nemci so pripravljali prevrat, nemški železničarji so stavkali, je 9. nov. 1918. mobiliziral in zbral toliko moči, da je v zgodnjih urah 23. nov. razorožil Schutzwehr (belo-zeleno gardo), obvladal Maribor, zasedel Špilje in vso severno jezikovno mejo od Radgone do Dravograda. Nato je zasnoval načrt, da zasede tudi Celovec, toda to so mu preprečili. V koroški ofenzivi je bil poveljnik labodskega odseka ter je s 4 bataljoni, 4 baterijami in eskadronom konjenice prodiral v smeri Dravograd—Št. Pavel. V novembru 1919. je bil sprejet v skupno armado kot divizijski general. Nato je bil imenovan za častnega kraljevega adjutanta, potem bil predsednik jugosl. razmejitelne komisije za Italijo a v oktobru 1923. je bil upokojen.

Poleg izrednih vojaških vrlin je pa imel Maister tudi močan pesniški dar. Bila sta v njem dva svetova, ki sta se pa polagoma spajala drug v drugega. Njegovo lirsko pesem in Poezije je oblikoval dijak in kadet Vojanov, njegovo bojovito struno ubiral oficir, a general skoval stihe koroških pohodov (»Kritica mojih«) — in dva svetova sta se zlila v eno. Izredno je ljubil in cenil knjigo, zanjo žrtvoval vse, kar je premogel, zbiral raritete, koderkoli je hodil, po župniščih, graščinah, zapuščinah, vsepovsod. In si je zbral knjižnico, kakršne ne premore zlepa kdo; po ogromnosti in vzorni ureditvi ni enake privatne knjižnice daleč naokoli. In ta knjižnica glasno govori o neverjetni vztrajnosti lastnika in njegovi neizmerni ljubezni in požrtvovalnosti do knjige. Poslednja leta je pisal svoje vele-delo: Zgodovino mariborskega prevrata in koroških bojov. To delo je dovršil in zelo želel, da bi izšlo, a slišali smo, da ni našel založnika... Pred leti je objavil »Bojovník« nekaj odlomkov tega dela.

Bivša Zveza slov. vojakov je imenovala generala Maistra za svojega prvega častnega člana; po smrti njenega prvega predsednika majorja Colariča ga je pa Zveza soglasno in z velikim navdušenjem izvolila za svojega predsednika. In general je izvolitev z veseljem sprejel ter postal duhovni vodja organizacije. Pod njegovim vodstvom se je organizacija preosnovala v »Zvezo bojovníkov« ter si zastavila močnejša načela in jačje temelje. V zasnovah je bil vedno temeljit in sila preudaren, v občevarju z moštvo

oziroma članstvom ljubezniv, plemenit, blag, do skrajnosti demokratičen in pravi vojni tovariš. Mož izredno bistrega spomina, bistrega duha in pogleda; kogar je le enkrat srečal v življenju, si ga je do potankosti zapomnil, je pa tudi koj presodil odkrit pogled ali zle oči, ni mu ušla najmanjša kretnja. Bil je mož, dozorel in šolan v življenju samem. Spričo bolehanja se ni mogel osebno udeleževati v organizaciji, glavne seje so se vršile pod njegovim vodstvom v Mariboru ali na Uncu. Osmega velikega tabora na Brezjah se je pa udeležil, ga vodil in se izredno dobro počutil med zborovalci in fanti. Ob razpustu Zveze je začasno odložil predsedstvo, ker mu je bilo od neke strani namignjeno, naj se umakne. Vendar je pa pri merodajnih krogih vplival in vztrajal na tem, da se Zveza zopet pri-zna.

Poslednja pot generala Maistra je bila en sam utrip slovenskega ljudstva, en sam vzdih slovenske zemlje od skrajne jugozapadne do skrajne severne meje. Tudi bojovníki so se dostojno poslovili od svojega bivšega predsednika. Na Uncu se je zbrala rakovska skupina bojovníkov, kmetski mošeje in fantje so popustili delo in stopili v vrste. In ko so ga spremili v cerkev in iz cerkve doli na cesto do avtomobila, so mu zapeli žalostinko. H krsti je pristopil tamošnji rojak in podpredsednik »Boja« Matičič ter se v imenu bojovníkov in domačega ljudstva v toplih in vznešenih besedah poslovil od ljubljene generala. (Naše dnevno časopisje je vse to seveda previdno zmolčalo.) Po pogrebu so se zbrali člani skupine in predsednik Gornik je zbrane besede posvetil spominu pokojnika ter čital stihe iz »Kritice mojih«. Nato so fantje zapeli nekaj njegovih harmoniziranih.

V Ljubljani se je zbralo tudi lepo število bojovníkov. Polkovnik Andrejka je položil na krsto lepo kito cvetja, tov. Rozina pa krasen venec bojovníkov.

Pogrebni svečanosti v Mariboru se je tudi udeležilo dostojno število borcev iz Štajerske, posebno iz Maribora in okolice, ter se priključilo številnim vrstam Maistrovih borcev. Iz Ljubljane so prišli odposlanci »Boja« oziroma bojovníških skupin in nesli v sprevodu venec.

General Maister je odšel. Večen spomin na ljudskega generala in zapovednika, večna zahvala junaku osvoboditelju!

Mnogo smo že povedali za one, ki imajo ušesa, da slišijo, in oči, da vidijo. Želimo moralno mobilizacijo vseh dobrih in pravičnih, želimo duhovni sporazum z vsemi, ki so poštene in ki verujejo v bodočnost svojega naroda. Mi krešemo iskro novega navdušenja za vztrajno, pošteno in nesebično delo pri gradnji nove Jugoslavije, srečne, močne in velike. Pri tem so potrebni vsi poštene, neoporečni, vztrajni ljudje — za borbo proti zlu. Nihče ne prenezahten, prenesposoben in prenezaslužen, ako se dvigne iznad sedanje moralne mlake in ako želi svojemu narodu ozdravljeno od zla sedanjosti.

Oni pa, ki se na nas jezijo, ako so poštene in častivredni — naj vedo, da jim je mesto v naših vrstah. Ako pa so drugačni, imajo vzroka dovolj, da se jezijo, pomagati jim ne moremo in veselimo se, da se na nas jezijo. Kajti če bi nas hvalili, bi se morali vprašati: kaj smo zagrešili — da nas hvalijo?! (Po »Otadžbini«.)

Če si resničen pristaš »Boja«, si tudi naročnik »Preloma«.

Ako poznaš posameznika ali skupine, ki ne zmorejo naročnine za naše glasilo, Ti pa jo zmoreš — naroči in plačaj zanje »Prelom«. S tem pokažeš, da si dejanski Borec.

Pripravite se za 15. avgust,
na Brezjah bo, kot vsako leto, veliki spominski
tabor bojovníkov

„Balkan“ se je preselil . . .

Leto naše ne pozna miru. Februarja je ropotalo v Franciji, ki se je otrešala Staviskega in njegove čedne delniške družbe; junija je obračunal Hitler s svojimi pajdaši; julija so se uprli delavci v Amsterdamu, nato v Ameriki, kjer so prizadejali baje 7 in pol milijard dolarjev škode; v Avstriji so se že pozimi streljali — vojska in delavci in rušili palače z srditostjo, kot med svetovno vojno. Ravno kar pa je peščica ljudi na Dunaju (menda v proslavo 20letnice vojne napovedi!) ubila državnega kancelarja, mu odrekla v smrtni uri duhovnika in zdravnika, vse na način nekaterih groznih gledaliških iger, kjer samo šepetalec ostane živ, predno pade zastor. Vseposod sama kri, človeška kri...

In pri nas? Prenašamo to neznosno krizo s stisnjenimi zobmi, z gromko besedo grajam, kar je graje vredno, zahtevamo red, pravičnost, poštenost, svobodo. Kadar prikipi sila do vrhunca, se zapro naši rudarji pod črno zemljo in gladujejo v znak protesta proti krivici, ali pa se naši delavci na jugu napotijo peš v Beograd, kjer prosijo za izplačilo svojih mezd, za državna naročila in tako dalje. Vse gre brez izgredov, brez krvi, brez škode za državo, ki jo priznavajo in ljubijo vsi državljani brez ozira na lastno bedo. Pri nas je mir, številni tujci nemoteno potujejo po naši zemlji in jo občudujejo, pri tem pa so često mnogo varnejši kot doma.

Kje je danes oni zloglasni Balkan, ki so ga posebno Nemci tako oklevetali? Privoščil si ga je Karl May, privoščili so si ga nešteti listi, resni in šaljivi, prinašali so žaljive karikature o balkanskih ušivcih, o ovčjih tatovih, o roparjih in tolovajih, privoščili so si ga pa tudi dru-

gi, ki so govorili o balkanskih barbarih, o narodu svinjskih pastirjev itd., itd.

Balkan pa je šel svojo pot, sklepal je zveze, ki jih je cel svet priznal za največje trdnjave miru, svoje delo pa je ovenčal s spravo z brati Bolgari. Pri vsem je igrala Jugoslavija s svojim Vladojem na čelu odlično vlogo mogočnega in razumnega iniciatorja. Pokazala je, da je kulturna država bodočnosti, na katero se Evropa lahko zanese. Spomnimo se na nečloveško politiko večal, s katero je gospodarila Avstrija v svetovni vojni v Srbiji, ne prizanašajoč ne ženskam, ne otrokom, ne starcem. Tako se naši junaki niso borili. Mi tudi nikdar nismo pljuvali tujerodni deci naših manjšin v usta, ako je govorila v jeziku svojih mater, tudi s streli v hrbet nismo operirali. Tudi knjig svetovno priznanih avtorjev nismo sežigali na grmadi. In še marsikaj drugega nismo delali, kar so delali drugi narodi, ki so se kričavo ponašali s tisočletno kulturo.

Podoba je, da se je kultura preselila — toda na tisti oklevetani Balkan! Oni zloglasni »Balkan«, nad katerim so se zmrdavali, da je evropski vulkan, pa se je preselil na sever, na zapad in Bog zna kam še. In celo prekosili so vse njemu po krivici prisojene grozne lastnosti. Mi Balkanci, posebno jugoslovanski Balkanci, pa bomo v času, ko je ves svet ena sama stisnjena pest, pokazali, kako se take stvari opravijo s pametjo in brez krvi. Zato pa se morajo vsi problemi, ki predstavljajo nevarnost, da bi mogli postati prepereči, rešiti v znamenju popuščanja sebičnih grup in posameznikov v korist in srečo celote. Pri tem pa bomo borci pošteno pomagali.

Na prelomu nove dobe

Marsikaj se nam danes čudno zdi. Nekaterim se čudno zdi to, nekaterim zopet ono. Gotovo je pa najbolj čudno to, zakaj mora v naši, na naravnih zakladih tako bogati državi toliko ljudi stradati, med tem ko gre nekaterim vedno bolj pšenica v klasje. Premnogi danes proklinjajo svojo usodo. Ker jim vsi napor, vsa volja, vse hotenje in trud ne pomagajo, da bi mogli po človeško živeti, drugim pa takorekoč »usoda« na krožniku prinaša več, ko jim je treba za najrazkošnejše življenje, ter jim kar ponuja: »Izvolite in uživajte!« In taki izbranci rajajo in uživajo brez sramu pred svojo bedno okolico. Človeku se zdi, da so taki uživalci vseh mogočih svetnih dobrin podobni nekdanjim rimskim cesarjem, ki so, kadar so se vsega preobjedli, dali se od svojih sužnjev nesti na trg, kjer so bile razstavljene najrazličnejše slaščice, da so si ob pogledu na nje vzbujali nov apetit ter tako prisilili svoj trebuh k nadaljnemu uživanju. Danes rimskih cesarjev ni več, zdi se pa, da so mnogim in premnogim današnjim parazitom ostali za vzor, kateri mislijo, da so rojeni samo zato, da uživajo, čeprav morajo zaradi tega tisoči in tisoči trpeti najobupnejše pomanjkanje.

Danes, ko že vse instinktivno čuti, da stojimo na prelomu stare dobe z novo, danes, ko se že vsak zaveda, da tako naprej ne more in ne sme več iti, še vedno nekaterim ne gre v glavo, da jih je čas našel pri spanju. Nikakor ne morejo doumeti, da bo treba kreniti na nova pota, v novi čas. Čas, ko so se množice zadovoljile samo z obljubami, je za nami. Razgibane množice se ne zadovoljujejo več samo s tolažbami in obljubami, te množice pričakujejo nekaj radikalnega, kar naj prinese ozdravljenje današnjim neznosnim razmeram. Tu niso mišljeni samo tisti, ki brezupno blodijo iz kraja v kraj, iščeč dela in kruha; ti so le del teh množic. So pa premnogi, ki so na videz zaposleni, pa vsled beraških plač hiraajo v revščini, ker jim njih zaslužek ne nudi niti skromne eksistence, niti najmanjše sigurnosti. Vsled tega propada obrt in trgovina, iz nje nastajajo novi brezposelni in s temi vred propada naš kmet, ker na eni strani nima komu prodati svojih pridelkov, na drugi strani si pa ne more nabaviti svojih potrebščin.

Pa pravijo zagovorniki današnjega stanja: »saj ni tako hudo, saj gre na boljše, saj je na svetu vsega preveč itd.« Da, da, vsega je preveč. Res je tako. Iz tega se pa jasno vidi, da je cilj kapitalizma in njegovih pomagačev, delovno ljudstvo popolnoma zaslužniti, nad »nepridnimi« vihteti korobač ene ali druge oblike, »pridnim« pa deliti drobtinice. Bojevniki, iz katerih krvi in žrtev je ta država zrastle, pa hočemo, da bo ta država taka, o kakršni smo sanjali na bojnih

beti delo in kruh. Osebna simpatija ali strankarska pripadnost absolutno ne sme imeti na take stvari vpliva. Če je delo človekova dolžnost in kruh njegova pravica, potem naj se to ne podeljuje kot neka milost, katero je treba zaslužiti s klečeplazenjem ali s prodajo svoje duše!

Sele, ko bo po teh načelih zavladalo novo življenje, ko bo imel vsak delazmožen svoje delo, za katero bo prejel tudi zaslužen plačilo, potem ne bo treba, da se zaloge kupijo, ker dovolj bo odjemalcev, dovolj potrošnikov, zacvetela bo obrt in trgovina, zadovoljen bo kmet, ker bo lahko vnovčil svoje pridelke, zadovoljna bo pa tudi državna uprava, ki bo lahko dobila pripadajoči del od zadovoljnih davkoplačevalcev.

Dobro vem, da bo marsikdo zagodrnjal, češ »pisati je lahko, napraviti je pa drugače«. Takim samo kratek odgovor: če je v državi gospodarska kriza, je jasno, da je to neke vrste gospodarska bolezen, ki jo je treba

ozdraviti kakor človeško telo, če je polno tvorov in raznih gnilih izpuščajev. Če je zdravnik dober, bo vzel nož in bo gnilobo izrezal; če je pa zdravnik slab, bo pa z uspalnimi sredstvi lajšal bolečine, gniloba se bo pa širila, telo pa slabelo. Zato je najprej poiskati tvore in gnile izpuščaje na našem državnem telesu, jih hladnokrvno izrezati in onemogočiti njih razkrojevalno delo. Če bo taka operacija za koga boleča, se ne da nič pomagati, kajti cilj mora biti samo eden: za blagor ljudstva in države.

Danes marsikoga bode v oči, da so si bojevniki osvojili geslo: »boj za pravico in poštenje«. Ali ni baš v tem skrivnost njihovega neverjetnega razmaha, da se je ves narod tako enodušno dvignil? Ali ni v tem dokaz, da pravice in poštenja ni bilo? Zato vsi v vrste bojevnikov, ki ste za pravico in poštenje, da bomo brž videli, koliko je tistih, ki se pravice bojijo.

Fabjančič Avgust, Rajhenburg.

Bataljoni farkašev

»Nar. odbrana« (Beograd) prinaša v svoji številki z dne 22. jul. članek pod gornjim naslovom, ki ga radi aktualnosti in načelne važnosti prinašamo v celoti:

Kakor povodenj, kakor kaka epidemija je kriza objela vse države in vse razrede ter stanove družbe, najbolj pa je zadela malega človeka. Ljudje se neprestano trudijo, da ji odpomorejo, da odtegnejo svojo kožo njenim praskam. Radi nje prebije marsikdo svoj dan ob naporu, svoj noč pa v skrbeh, kako se je bo navadil in se ji prilagodil. Toda v sedanji družbi je nekaj njenih članov, ki kljubujejo vsaki krizi, ki imajo način in sredstva, da se ji umaknejo in da ob njej izvršujejo svoje peklenske in jako rentabilne kupčije.

To spada vsekakor med dokaze, da še živimo v motnem in neurejenem času.

Dnevnik pogosto polnijo svoje stolpce z najrazličnejšimi aferami: postale so navaden, vsakdanji pojav. Narodna odbrana ugotavlja, da so tvorci ali nosilci vseh teh velikih afer v največ primerih tujega rodu, v 95% primerov so to osebe s tujimi, nejugoslovanskimi imeni. To niso niti Pavlovići, niti Markovići, Glišići ali Trifunovići, temveč so navadno

Schwitzerji in Spritzerji, Grünbaumi in Farkaši, Knoblauchji in Vsetečke itd.

Narodna odbrana je imela prav, ko se je dvignila proti tem državnim in društvenim gosenicam in hrčkom in je odločno poudarila, da jih je treba vse po vrsti udariti ne po prstih, temveč po sredi temena, da bi se domovina očistila te nesnage. Kako prav je imela, kaže zadnja afera s tihotapstvom špirita, ki se po svojem obsegu dviga v milijone in ki je po svoji ciničnosti in drznosti brezprimerna, ker je njen avtor vršil svoje lopovščine leta in leta. Če pregledaš seznam oseb, ki so bile prijete in kaznovane radi prestopkov te vrste, potem vidiš, da so to večinoma osebe z madžarskimi, nemškimi in judeo-madžarskimi imeni.

Ni še pozabljena afera tistega priseljenega Žida-menjalca, ki je v enem letu stihotapil na Madžarsko najmanj sto petdeset hilogramov zlata, morda pa tudi veliko več, najbrž da bi podpiral akcijo revizionistov, in že se je pojavila mnogo obsežnejša in drznejša afera.

To je primer iz Madžarske priseljenega Bernarda Farkaša, fabrikanta špirita. Tujec, odkrit sovražnik države in naroda, tu, sredi prestolnice, ne dela in ne trguje le nemoteno, temveč tudi nemoteno tihotapi, goljufa in krade državi in občini ter ruši temelje Jugoslavije. Zaslužene in ukradene milijone odnaša na Madžarsko in pripravlja nam nove napade. In ko ga oblast po dolgem raziskavanju končno zaloti pri njegovih prepovedanih dejanjih in ko dvigne roko, da ga prime za ovratnik in izroči zakonu radi zaslužene kazni, da ga spravi onstran ključavnice, se, kakor bi trenil, izmuzne čez mejo, ker ima, kakor vsak tihotapec, tri razne potne liste v žepu, ter se na ves glas krohota v brk policiji

Na istem prostoru . . .

Levo: Zbor borcev v Ribnici, dne 13. maja, na katerem so govorili tovariši dr. Kalan, Vidmar in Fabjančič. — Zgoraj: Shod JNS (jugosl. nacionalne stranke) 22. jul. na istem prostoru, na katerem so govorili minister n. r. Pucelj, senator Dragović, poslanci Urek, Mravlje, Koman in banovinski svetnik Arko.

in sodišču in vsem po vrsti. Čez leto dni ali čez dve leti, ko vse to pokrije debeli prah pozabljenja, se bo pa na novo pojavil v naši sredi, pod imenom kaknega Lufenfelda ali Somogyja, da bo nadaljeval, kjer je prenehal.

Ta Bernard Farkaš je živa ilustracija naše sedanosti. Z ene strani leta in leta stiska in eksploatacija delovno silo, ki jo dobi po slepi ceni, na drugi strani se pa za se ali za največji del onega, kar so delavci proizvedli, na en ali na drug način izogne vsem občinskim in državnim dajatvam — in svoje blago prodaja po mili volji, bijoč s tem vsakega konkurenta po glavi. Ta tujec ne kaže le ogabnega pohlepa po obogatitvi na račun delavcev in države, s tem, da jim krade temveč kaže tudi težnjo, da našo domovino čim bolj oškoduje. On ve, da v našem današnjem stanju in v naših razmerah marsikateri slabotni značaj zamiži pred bleskom zlata. In dokler je mogel, je tihotapil na stotisoče litrov svojega proizvoda in s tem oškodoval državo za milijone; kakor hitro pa je občutil, da ga bo prijel paragraf zakona, je pograbil svoj denar, cinično se je nasmejal in popihal v svoje gnezdo, v Pešto.

Narodna odbrana vpraša v zboru s celokupnim prebivalstvom: Do kdaj bodo ti Bernardi Farkaši, Grünbaumi, Schenkerji in Stinkerji, Spitzerji in Mardohaji kradli in ropali državo in občino; do kdaj bodo skrunili grobove onih, ki so svojim potomcem prelivali kri za svobodo te države, doklej bodo ogražali obstanek nesrečnih rodbin in države, ki so jo naši ljudje, ne meneč se za žrtve, ustvarjali in s svojimi kostmi posuli? — Ne gre za tega enega Farkaša, marveč za bataljone Farkašev, ki se skrivajo v nebroj trgovskih, zlasti pa industrijskih podjetjih in tovarnah z izključno tujim, celo sovražnim kapitalom, ki v njih, radi bluffa, sedi kakor namalan Turek kak naš imeniten in ugleden sonarodnjak, da

za njegovim hrbtom tuji kličejo hudiča v svoj industrijski ris. Svojemu namalaneu Turku vržejo kako drobtinico, da ga nasitijo in zadovolje, oni pa vse nesramnejše izvršujejo svoje lopovščine.

Nihče v Jugoslaviji ni, in tudi Narodna odbrana ni proti onemu tujemu kapitalu, ki se hoče s poštenim in rednim delom povečati in obogatiti; toda Narodna odbrana je, in prepričana je, da je z njo ves jugoslovanski narod, odločno proti nelojalnemu tujemu kapitalu, ki izpodjeda temelje države — in Narodna odbrana najpozitivnejše trdi, da tak kapital obstoja. In zato ona najodločnejše zahteva od državnih oblasti najstrožji pregled, splošen pretres in kontrolo tujega kapitala, investiranega v industrijska in trgovska podjetja v Jugoslaviji. In še nekaj: Narodna odbrana zahteva, da se iz vseh teh podjetij s tujim kapitalom in iz njihovih upravnih in nadzornih odborov enkrat za vselej odstranijo vsi oni Jugoslovani, ki za njih hrbiti, za beraško napitnino, tujski kapital škoduje narodu in ga ropa, ter izpodjeda temelje države, ki mora biti močna. Nihče ne more očistiti Narodni odbrani, da ona vodi kako posebno politiko, da izvaja ideologijo šovinizma, in danes je na istem stališču in na isti liniji. Ona nima namena nikogar rušiti, ali ga motiti pri njegovem delu. Ali ona ima v prvi vrsti pred očmi domovino in narod, varnost in prospeh države, splošni interes. In vsakega, ki to upošteva in ki se trudi, da svoje obveznosti napram državi vestno, lojalno in pošteno izpolnjuje, bo podpirala. Toda ravno tako se mora truditi, da obvlada in zavrne, da onemogoči delo vseh onih protinacionalnih in protidržavnih elementov, ki izpodjedajo in rušijo temelje države. Ona bo postavila svojo moč proti bataljonom Farkašev, ki ropajo domovino in državo ter narod in jih ne more smatrati za državotvorne, brez ozira na to, kdo jim izza kulis pomaga in jih podpira.

Ljudstvo, zavrne samo krive preroke, ki hočejo v tebi ubiti vero v Tvoj »Boj«, ki širijo lažnjive novice s časopisi ali z besedami. Hoté ali nehoté, zastoj ali za plačilo so pomagači tvojih vidnih sovražnikov, ker v težkem času podirajo ljudstvu njegovo borbena organizacijo, njegovo enotno fronto, njegovo moč. Vevrj svoji lastni pameti in zaupaj svoji organizaciji, ki bo z ljudskim zaupanjem in stanovitostjo nezmagljiva in bo prinesla narodu rešitev.

Kaj hoče ljudstvo?

V Velikem Bečkereku je začel izhajati v srbščini tednik »Budjenje« (Vel. Bečkerek, Save Tekelije 9), ki je glasilo novega borbenega pokolenja za ljudske pravice. V uvodniku »Nova borba« piše med drugim:

»Ljudstvo hoče, ljudstvo želi: zakonitost, red in poštenost. Zato hoče in želi narod, da pride vsak na svoje mesto in da se vsakemu da samo tisto, kar mu gre. Enake pravice, pa tudi enake dolžnosti. Nič po tebi ali po stricu, ampak po pravici« (t. j. nobene protekcije)... Po pravici... Naš narod z vso dušo ljubi in ceni pravico. Samo, ker je veroval v pravico — občutek pravice in vera v pravico, to je bilo stoletja edino ljudsko orožje — se je mogel narod obdržati v stoletnem suženstvu... Ljudstvo hoče plačevati davke, želi pa in zahteva, da morajo biti enakomerno razdeljeni. Narod uboga in spoštuje uradnika in vsakega uslužbenca države, ta pa mora biti

na dostojni in poštenu višini vestne in odgovorne službe družbi, narodu in državi. V nepoštenem, koruptnem in nesposobnem državnem uslužbencu ne gleda narod samo svojega trinoga, ampak tudi strupenega črva, ki mu razjeda svetinjo domovine in nedotakljivost države, ki jo narod neskončno ljubi in zvesto brani...

Videli smo, da z oblastjo ni v redu, če tisti, ki oblast izvršujejo in predstavljajo, služijo sebi in svojim najbližjim. Taka oblast ubija ugled, podira vsako avtoriteto in spodbuja temelje, na katerih počiva družba. Oblast mora biti največja služba narodu in državi, zvezana z znanjem, sposobnostjo, požrtvovalnostjo in največjo odgovornostjo. Ko bo oblast to, tedaj se ne bodo zanjo potegovali malenkostni, nesposobni, nevestni in nepošteni. Tisti, ki jim je cilj osebno uživanje ali obogatitev, si bodo tedaj skušali poiskati drugih potov in načinov, da zadostijo svojemu poželenju...

Gibanje „Boja“

Sv. Pavel v Savinjski dolini. — Za nedeljo dne 22. julija ob 3. uri popoldne je sklical naš pripravljani odbor informativni sestanek članstva, na katerega je povabil vse bližnje krajevne organizacije »Boja«, da se pogovorimo o trenutnem položaju našega pokreta in o nalogah, ki nas čakajo. Bil je krasen dan; naša zelena savinjska dolina se je kopala v morju poletnega solca, ko so se pričeli zbirati v Zalcu pred gostilno tov. Hrovata naši vrli konjeniki v svojih slikovitih krogih, ko so prihiteli poslanci okoliških organizacij peš in na kolesih. Točno ob določeni uri smo bili zbrani pod ponosno zastavo žalskega »Boja«. Formiral se je sprevod: spredaj 21 konjenikov iz Zalca in Petrovč pod podstvom tov. Vinka Vabiča, nato kolesarji in velik, s trobojnicami okrašen voz z delegati krajevnega izvršnega odbora iz Celja in s tovariši iz Zalca in okolice. Med veselim prepevanjem in navdušenim vzklikanjem kralju, narodu in državi skozi Zalec, Gotovlje, Spodnji in Zgornji Podlog, Spodnje in Zgornje Grušovlje, Ločico, Grob-

lje, Latkovo vas in Dolenjo vas v Sv. Pavel je narod navdušeno pozdravljal borce, o katerih nasprotniki širijo vest, da jih ni več, da so morali utihniti, odkar se je strankarskim mogotcem posrečilo izinigrirati časno prepoved velikih zborov na prostem. — Zdaj so nas videli — vedrih lic in odločene, boriti se do zadnjega za pravico naroda in za veličino države! — Prostorna dvorana »Društvenega doma« v Sv. Pavlu je bila kljub pritisku od gotove, dobro nam znane strani do zadnjega kotička polna samih neustrašenih in odločnih mož in fantov — okrog 300 — ko je v imenu pripravljalnega odbora »Boja« za Sv. Pavel otvoril sestanek obče spoštovani posestnik tov. Turnšek, pozdravil zbrane tovariše, zlasti zastopnike krajevnega izvršnega odbora iz Celja tov. Gradišnika, Hočevarja in predsednika Orla. Nato je imenoval zapisničarja sestanka tov. Podgorška ter podal kot prvega besedo članu krajevnega izvršnega odbora iz Celja tov. mr. Fedorju Gradišniku. Vihar navdušenja, ki je trajal ves čas njegovega govora, je bil

mestoma tako buren in silen, da je moral govornik po celo minuto čakati, predno je mogel nadaljevati svoja izvajanja. Z žgočimi besedami je pobijal metode nizkotne borbe nasprotnikov proti nam in med bučnim pritrevanjem vseh zborovalcev je konstatiral, da naše gibanje ni bilo še nikdar tako močno kot ravno sedaj, ko lahko posvečamo vse svoje moči podrobni organizaciji od moža do moža, od vasi do vasi. Zdaj je napočila ura preizkušnje in mi smo je veseli, v resnih in težkih časih se izkaže, kdo je trden, značajan in odkrit pristaš kake ideje; figar in meva je oni, ki je zraven le takrat, ko si je solnce in je veder dan. Naj pride nad nas karkoli, mi smo pripravljeni na vse: kdor je z nami v viharju in borbi, ta je naš — kdor pa nas išče ali nas bo iskal takrat, ko bo zmaga naša, ta naj ve, da bomo šli preko njega. (Viharno odbravanje.) Mi ničesar ne obljublamo, edino to, da se hočemo boriti do končne zmage za red, socialno pravičnost in srečo vseh pravih Jugoslovancev, obljubljam po tudi, da bomo znali po pravici oceniti in poplačati vse one, ki so zakrivil vso bedo, krivico, sovraštvo, javno nemoralno in korupcijsko zadnjih petnajstih let, takrat, ko pride naš čas! Motijo se pa oni, ki menijo, da bodo potom našega pokreta dosegli kake osebnosti koristi ali položaje, za take ljudi je najbolje, da takoj izginejo tja, kamor spadajo, in naj se nam niti od daleč ne drznejo približati. Za koritarje nimamo in ne bomo imeli nikdar prostora — mi poznamo le borce, odločne in značajne, vse drugo prepuščamo političnim strankam! — Ko se je poleglo navdušeno pritrevanje in ploskanje po govoru tov. Gradišnika, se je oglasil k besedi predsednik izvršnega odbora iz Celja, tov. Orel, ki je z vojaško odločnimi, a vendar pristranimi besedami bodril vse tovariše k vztrajnemu delu za vzvišene ideje »Boja«, naglašujoč, da se ni treba nikogar bati, kajti naš boj je odkrit in vzvišen, saj se borimo samo za to, kar je dolžnost vsakega Jugoslavana: za srečo in veličino kralja, naroda in države! — Nato je povzel besedo priljubljeni rojak Savinjske doline, predsednik žalske krajevne organizacije »Boja« tov. Vinko Vabič, ki je med neprestanim odbravanjem pojasnjeval vzroke današnje gospodarske krize, ki tlači vse stanovce, tako kmeta kakor delavca, podjetnika, obrtnika in intelektualca. V naši državi bi lahko vsi živeli zadovoljno in človeka dostojno življenje, ko bi na odločilnih mestih sedeli ljudje, ki bi znali usmeriti gospodarsko politiko tako, da bi služila izključno v korist in srečo naroda. Naša organizacija si je zapisala v prvi vrsti na svoje zastave boj za gospodarsko sanacijo, za gospodarski prepored države in odnehal ne bomo prej, da dosežemo, za kar se borimo. Ta boj seveda ni lahak in moti se oni, ki meni, da je mogoče čez noč popraviti, kar je bilo v petnajstih letih zavoženega. Treba je trdnih živcev, vztrajnosti, dela in borbe — zato pa bodo sadovi tem lepši in življenje tem slajše, ko bomo po trdem delu dosegli svoj cilj! — (Viharno odbravanje.) Za tov. Vabičem se je oglasil k besedi član celjskega izvršnega odbora tov. Mirko Hočevar. Pojasnil je spremembo pravil, predloženih notranjemu ministru v potrditev. Začasno prepoved naših zborov na prostem izrabljajo nasprotniki, da širijo med narod zmedo in lažnjive vesti, češ da je delovanje »Boja« prepovedano, da so borci na tleh itd. Vse to je laž. Naša organizacija še nikoli ni bila tako agilna in borbena kot ravno sedaj. Po društvenem zakonu imamo pravico prirejati sestanke in zbornice, zabranjeni so nam samo shodi na prostem, dokler ne bodo potrjena nova pravila. V novih pravilih so zlasti tri točke, ki so važne. Naša organizacija bo nadstrankarska politična organizacija, katere teritorij bo vsa država, dočim je po starih pravilih imela delokrog samo v Dravski banovini. Nadalje bo kategorično fiksirano naše stališče, ki ga vedno izpovedujemo, da je le dober Slovenec, Hrvat ali Srb tudi dober Jugoslovian. Tretja važna točka v novih pravilih je zahteva naše organizacije po stanovskem zastopstvu. Ko bodo naša nova pravila potrjena, pojdemo s svojimi zbori iz naše ožje slovenske domovine med brate Hrvate in Srbe, ki nas že željno pričakujejo, da se v bratski slogi in v skupnem boju borimo za srečnejšo bodočnost naše lepe, velike Jugoslavije! — Vsa dvorana je vzbruhnila v oduševljeno odbravanje, nakar je tov. Turnšek zaključil sestanek ter pozval navzoče, da ponesejo med svoje tovariše veselo vest, da »Boj živi« in deluje neustrašeno naprej kljub intrigam nasprotnikov in da ne bo odnehal, predno ne izvaja zmage vsem ponižanim! —

Cirkovce. Dne 29. julija so se zbrali sami trezni, odločni fantje in moške, bivši vojaki svetovne vojne, kakor tudi mlajši fantje, ki so služili v naši armadi. Zbor je pozdravil

tov. predsednik krajevne org. Štefan Ekart, ki je razložil predpriprave za ustanovitev organizacije »Boja« in v poljudnih, odločnih besedah poročal o velikem zanimanju za organizacijo med narodom s pripombo, da se hočejo tudi poštene moške z Dravskega polja pridružiti ogromni armadi tovarišev bojnikov, ki se zbirajo ne samo v Dravski banovini, ampak tudi v vsej državi. Tov. Fon, ki je zastopal organizacijo »Boja« iz Celja, je poročal o namerah naše organizacije, o dosedanjem delovanju in o navdušenju, ki je med narodom za naš pokret. Uvodoma se je spominjal našega vrhovnega poglavarja Nj. Vel. Kralja, kateremu so zbrani borci zaklicali: »Živel naš Kralj in vladar!« Nato se je spominjal našega prerano umrlega slovenskega junaka gen. Maistra, katerega spominu so vsi prisotni zaklicali trikrat: Slava! Po zaključnih besedah je sledilo veliko navdušenje ter odobravanje. Nato je govoril tov. Skrbec, delegat Osrednjega izvršnega odbora iz Ljubljane. Njegovim izvajanjem so ves čas poslušalci z zanimanjem sledili in ga prekinjali z burnim odobravanjem, tako, da je bila vsa dvorana ena volja, da je bilo vidno, kako odločno je naše ljudstvo za bojvniške ideje in da hoče sodelovati povsod za poštene cilje v korist narodu in državi. Po govoru tov. Skrbca in po prečitaniu pravil so se izvršile volitve in sicer so se izvolili odločni naši moške, ki so pripravljali vztrajno sodelovati in izvrševati cilje, katere si je začrtal naš pokret. Izvoljeni so bili sledeči: Ekart Štefan, Baklan Franc, Pernat Valentin, Paurman Jernej, Vedlin Jožef, Dolenc Janez, Beranič Štefan, Safošnik Anton, Medved Janez, Pernat Matevž, Medved Jožef, Kirbiš Jernej, Beranič Jernej, Safošnik Martin, Trčko Štefan, Beranič Janez, Ocvirk Alojz, Franker Franc in Starašina Viktor.

Dev. Marija v Polju. — Ze drugič napovedujejo veliki plakati, da se bo vršil pri nas shod Narodne stranke. Prvič so ga gospodje sklicali na nedeljo popoldne, ker je pa prišlo le 7 poslušalcev, se isti ni vršil. Za prihodnjo nedeljo pa ga sklicujejo ob 8. zjutraj po prvi maši pred šolo, kjer je ljudstvo zbrano, da se občinske zadeve okličejo. Naše ljudstvo je mnenja, da naj gospodje poslanci, mesto da skušajo gibanje bojnikov zadrževati, v parlamentu nastopijo z vso močjo in bojevitostjo, ki jo kažejo na shodih, in dosežejo, kar obljubujejo. Ako pa jim to iz tega ali onega vzroka ni mogoče, naj vsi odstopijo in zapuste svoja dobro plačana mesta ter gredo med narod. Potem bo njih grmenje bolj učinkovalo. Slovenski narod ima v bojevnike zaupanje. Novi moške, to so voditelji Boja, ker narod je sit strank in njih voditeljev.

Dev. Marija v Polju. Skupina bojnikov Dev. Marija v Polju priredi prihodnjo nedeljo 5. t. m. svojo tradicionalno zabavo v gostilni tov. Fr. Anžur v Vevčah. Začetek ob 3. uri pop. Sodeluje godba »Sloge«. Srečolov, šaljiva pošta, ples. Del čistega dobička gre v dobrodelne namene. — Vabimo vse tovariše člane in prijatelje naše organizacije, kakor tudi tov. bojevnike okoliških skupin, da posetijo našo prireditel.

Moravce. Dne 29. jul. ob 7. uri zjutraj se je vršil ustanovni občni zbor krajevne organizacije v Moravčah, ki je bil jako dobro obiskan. Borci so napolnili do zadnjega kotička dvorano Ljudskega doma, mnogi pa so morali poslušati zunaj. Predsednik pripravljalnega odbora tov. Lojze Cerar je pozdravil zastopnike Osrednjega izvršnega odbora tov. Andrejko in Šturma, omenil navdušenje in slogo Moravčanov za naše gibanje, saj se je priglasilo že 435 članov. Spomnil se je našega največjega borca Nj. Vel. kralja in predlagal, naj se mu pošlje vdanostna brzojavka, kar je bilo z navdušenjem in »živijo« klici sprejeto. Tudi se je poslala pozdravna brzojavka g. banu. Spomnil se je tudi pok. generala Maistra z lepimi besedami. Navzoči so zaklicali »Slava!« njegovemu spominu. Nato so se vršile volitve ter je bil soglasno izvoljen za predsednika agilni in delavni tov. Cerar Lojze. Po volitvah je pozdravil tovariš polkovnik v p. Andrejka kot ožji rojak navzoče, podal kratko zgodovino cele organizacije »Boja« in navedel, s kakšnimi težkočami se mora »Boj« boriti proti našim nasprotnikom, ki se poslužujejo nelepih sredstev. Opisal je bodoče delo ter jih vzpodbudil k strogemu, nesebičnemu in požrtvovalnemu delu, ki mora dovesti do zmage. Zaključil je svoj govor, da se mora zavedati ljudstvo svojih pravic in dolžnosti, kot branitelj in graditelj skupne velike jugoslovanske domovine; če mu je vse to vtisnjeno v njegovi duši, potem bo stal zvesto in neomajno ob strani svojega najplemenitejšega vodje, Nj. Vel. kralja. Izvajanja tov. Andrejke so bila večkrat prekinjena s pritrdilnimi klici in s ploskanjem. Govoril je nato tov. Šturma jako

duhovito o socijalnih in gospodarskih vprašanjih, o napadih na naše gibanje, katere je po svoje zavrnil, in o potrebi tovariškega duha in medsebojne pomoči po geslu: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe«. Po zaključku zboru so tovariši razpravljali o raznih vprašanjih in sklenili, da bodo Moravče postala ena najmočnejših postojank našega gibanja. Tovariški duh, ki vlada v »Boju«, se je pokazal, ko je prišla iz Trbovelj kolessarska četa pozdravljat borce v Moravče. Hvala Vam, tako mora biti!

Gotovlje. V nedeljo, dne 22. julija t. l. se je vršil ustanovni občni zbor krajevne organizacije v Gotovljah. Zbor je vodil naš tovariš Jošt Martin, trgovec in ekonom v Gotovljah, kot predsednik pripravljalnega odbora. Udeležba je bila za tako malo organizacijo velika. Politične prilike v Gotovljah so zelo poostrene, zato je položaj naših članov jako težak. Pokazali so kljub raznim intrigam silovito borbenost, kar je prišlo tudi na ustanovnem občnem zboru v zelo dostojanstveni obliki do izraza. Zbor se je pričel ob 9. uri predpoldne. Predsedujoči je v kratkih besedah pojasnil delo pripravljalnega odbora, pri čemer se je dotaknil tudi zadnjih volitev v občinski odbor in omenil, da te volitve niso potekle v popolnem sporazumu naroda. Skrb bojnikov pa bo, da bo delo v občini tako, kot zahtevajo resnični interesi občanov, člani naše organizacije bodo budno kontrolirali poslovanje občine pod vodstvom sedanje uprave. Vse, kar bo dobro za narod, se bo odločno podpiralo, kar pa utegne priti v navskrižje s splošnimi interesi občanov, proti temu bodo morali bojniki ostro in brezkompromisno nastopiti. Na zboru je spregovoril tudi tov. Fazarinc, ki je podal kot zastopnik krajevne organizacije v Celju kratek pregled zgodovine postanka naše države ter borbe državljanov, posebno herojev bratov Srbov. Dotaknil se je gospodarsko-političnih vprašanj izza preobrata do trenutka, ko je izdal Nj. Vel. kralj 6. januarski manifest in dela naših vladajočih gospodarstvenikov po znanem manifestu. Naglašal je, da so bojniki vse dogodke spremljali z mešanimi občutki, dokler se pač niso odločili, da stopijo javno na plan in ukažejo vsem tem homatizam: stoj! Zanimivo poročilo tovariša Fazarinca so zborovalci spremljali z vso potrebno pozornostjo. — Kot zastopnik krajevnega izvršnega odbora v Celju je spregovoril tov. Veble, ki je zborovalcem izročil tudi pozdrave Osrednjega izvršnega odbora. Orisal je vse važne momente našega organizatoričnega gibanja in zborovalcem predložil silne težave, ki se pojavljajo pri delu mobilizacije naroda pod zastavo »Boja« spričo moralnih in predvsem pa materialnih prednosti, ki jih imajo naši nasprotniki. Citiral je med drugim tudi izjave g. dr. Kramerja, ki je na zadnji sreski skupščini JNS v Šmarju, dne 8. julija t. l., ter v treh izjavah priznal, da je treba našo državo urediti po istih načelih, kot jih propovedujejo bojniki. Tov. Veble je zborovalcem prikazal besedno igro, s katero hoče sedaj prikleniti minister dr. Kramer narod nase. Dal je s temi izjavami hotenju bojnikov posredno prav, samo ne priznava bojnikom te prednosti, da so pravilno pokazali to pot. Da pač prikrije poraz, ne ostane drugo, kakor, da udrži po bojnikih. Nadalje je tovariš obrazložil, kako si zamišlja naš pokret, pohod na ostale kraje naše države in kakšni ukrepi so bili storjeni ter kaj je bistveni program našega gibanja. Po končanem poročilu tov. Vebleta, ki je za svoja izvajanja žel živahno odobravanje, so bila prečitana pravila in takoj nato so sledile volitve v upravo in nadzorstvo. Izvoljeni so bili sledeči: Kač Jože, Korent Vinko, Pesko Franc, Skoberne Anton, Božnik Anton, Janc Andrej, Kač Ivan, Kovač Anton, Forštner Franc, Dobovičnik Štefan, Turnšek Franc, Jošt Martin, Reher Jože, Antloga Anton, Verdev Jože, Kurer Jože, Brinovec Ivo, Jaklič Jože, Baš Andrej, Goršek Anton, Kranjc Ivan, Goršek Jurij. Takoj po volitvi se je vršila zanimiva debata o raznih aktualnih vprašanjih, v katero so posegli številni zborovalci. Ob 11.30 je predsedujoči zbor zaključil.

Iz Novega mesta. Kultura. Pri zadnjih volitvah v občini Šmarjeta—Bela cerkev je več delavcev, ki so zaposleni pri širjenju ceste Kronovo—Šmarjeta, oddalo svoj glas v prid opozicijski listi, odnosno niso volili JNS. In kaj se je zgodilo? Drugi dan po volilni pogorevščini JNS je bilo takoj odpuščeno iz službe vseh devet delavcev. In naj kdo reče, da ni pravice na svetu. Ni je, ampak bo prišla tudi za tiste, ki danes brezvestno terorizirajo svoje brate Jugoslovane in so svojemu narodu harambaše. — Kako potrebni so »Borci«!

Leskovec. Po odobritvi pravil po banski upravi, se je vršil 29. julija na pobudo pripravljalnega odbora in splošnosti v Veliki vasi pri Krškem v prostorih g. Pirca Alojza ustanovni občni zbor krajevne organizacije »Boja«, ki je bil izvanredno dobro obiskan (okrog 250 fantov in mož). Zbor je otvoril predsednik pripravljalnega odbora tov. Znidaršič, šolski upravitelj v Leskovcu. Mimogrede naj bo povedano, da je g. upravitelj Znidaršič radi intrig in zahrbtnih klevet gotovih ljudi, premeščen v Št. Rupert. Po kratkih in jednatih izjavanjih namena in pomena borcev je predlagal udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Aleksandru I., ki je izzvala gromovit vihar navdušenja. Nato pozdravi tov. Fabjančiča, Kruleja, Bonča in Lipovška. Glavni tajnik »Boja« tov. Fabjančič je v enournem govoru temeljito raztolmačil navzočim pomen »Boja«, njegovo gibanje in korist za narod. V znak strinjanja je bil govornik po končanem govoru deležen frenetičnega aplavza. Govor je bil pogostoma prekinjen z viharim odobravanjem. Nato je povzel besedo tov. Krulej iz Sevnice, ki je žel istotako živahno odobravanje. Govorila sta še tov. Lipovšek, tajnik »Boja« v Rajhen-

burgu in tov. Bonča, tajnik »Boja« v Sevnici. Predsednik pripravljalnega odbora poda še kratek pregled o ustanovitvi »Boja« v Leskovcu, raztolmači glavne točke pravil, na kar so se pričele volitve društvenega odbora. Soglasno je bil izvoljen za predsednika tov. Sikošek Ivan, posestnik v Zadovinku, nato dva podpredsednika, tajnik in njega namestnik, blagajnik, 12 odbornikov, 5 namestnikov in nadzorni odbor. Po volitvah se je zahvalil novoizvoljeni predsednik tov. Sikošek navzočim za zaupanje, na kar so se zborovalci v dobrem razpoloženju in upanju na boljše razširi domov s trdnim sklepom v srcu, da mora biti vsak pravicoljuben občan neizprosno bojnik za pravico in poštenost.

Loški potok. Tudi mi smo imeli v nedeljo ustanovni občni zbor krajevne organizacije Združenja borcev Jugoslavije. Kakor je bila udeležba rekordna, tako je bilo razpoloženje naravnost sijajno, zlasti še po obširnem govoru tov. Staneta Vidmarja, ki nam je pripeljal na zbor tudi dva brata borca iz junaske Šumadije in kršne Hercegovine, katera sta nam povedala veliko lepega in pogumnega, pa bomo zato o celem občnem zboru prihodnjič obširneje poročali. Navdušenje pri nas je veliko, odločnost nezlomna.

Iz Trbovelj. Trboveljska premogokopna družba je pričela izvajati nov pritisk na delavstvo. Ravnateljstvo je izdalo po obratih sledeči razglas:

»Ker se opaža v zadnjem času znatno zmanjšanje storitve, očitno organizirano, družba take pasivne rezistence ne more trpeti in bo primorana izvajati vse potrebne konsekvence, bodisi z odpustom iz službe, ali pa z ustavitvijo obratov.« Primorani smo, da raznim tujim gg. ravnateljem povemo odkrito, da so že dovolj dolgo izmagovali naše bedno delavstvo s pomočjo nekaterih hudo »nacionalnih« ljudi v naši dolini. Golgota ponižanja je danes na višku in ti gospodje tujci obetajo nova nasilja, katera so se že pričela. Naj omenim samo z zapadnega okrožja, kako so plačane pri svojem trdem delu globoko pod zemljo razne produktivne številke, in sicer: št. 24 na šiht Din 33.82, št. 28 Din 37.87, št. 24 Din 34.25, št. 39 Din 31.97, št. 44 Din 29.39, št. 56 Din 27.67. — Tako gg. delničarji v raznih državah lahko uganjajo vse mogoče stvari, z našim delavstvom pa nimajo niti trohice sočutja. — Trboveljska skupina priredi tombolo. Srečke se že prodajajo. Opozarjamo, da so dobitki pestri in bogati, srečk je pa samo malenkostno število. Segajte pridno po njih.

V nedeljo 29. julija se je vršilo 14 ustanovnih občnih zborov.

Cenjeni bravci, zavedajmo se, da moramo v prvi vrsti kupovati pri trdkah, ki oglašajo v „Prelomu“.

Doma in na tujem

Hmelj dela letos velike preglavice po vsem svetu, največje v Čehoslovski. Radi neugodnega vremena se je tudi pri nas hmelj nenormalno razvil, na drogih je opaziti kar štiri vrste hmelja t. j. od dozorelega — do cvetnih nastavkov. Kupčija bo gotovo dobra, posebno za onega, ki ne bo nestrpen in bo pričakal ter vjel pravo ceno. Je pa pri tej stvari tako kot v loteriji. Našim Savinčanom bi bilo želeli samo visokih dobitkov.

Na Dunaju je dne 24. julija vdrlo kakih 150 v razne vojaške preoblečenih avstrijskih hitlerjevcev v radio postajo in razglasilo, da je Dollfussova vlada odstopila. Nato so vdrli v palačo državnega kancelarja Dollfussa, katerega so kratkomalo ustrelili. Istočasno so vjeli ministra za javno varnost majorja Feyja in ga pozneje izpustili, ker so imeli slabo vest. Radi nemirov je nad Avstrijo proglašeno obsedno stanje. Nihče ne more razumeti, kako so mogli uporniki kar meni nič tebi nič skozi vse straže vdreti do kancelarja. Uporniki so vjeti, dva so že obesili. Tudi vstaja hitlerjevcev je zlomljena. Veliko jih je pribežalo k nam. — Nemčija, ki jo dolže sokrivde, je brž imenovala Pajpena za poslanika v Avstriji. Avstrijci pa pravijo, da sedaj tudi to ne more več mnogo pomagati. Ustreljenega kancelarja so pokopali 28. t. m., torej ravno ob 20letnici avstrijske vojne napovedi Srbiji. Kako čudna igra usode!

Mussolini je priznal, da je znašal finančni primanjkljaj Italije l. 1930/31 pol milijarde, l. 1931/32 že skoro štiri milijarde, letos pa bo narasel na polne štiri milijarde lir. Na posojilih dolguje Italija 77 milijard lir. Kljub tem čednim vsotam je objavil Mussolini, da bo zgradil križark za eno milijardo in letal tudi za eno milijardo lir. Ena milijarda dolga več ali manj — to res ne igra vloge.

Nemčija pa ima še slabše račune. Nemški dolg znaša danes polnih 12 milijard mark. Zato sodnijo, da uporablja Nemčija za kritje svojih letošnjih izdatkov že dohodke, ki so predvideni za leto 1936. Kakšen bo konec takega gospodarstva, menda niti Hitler ne ve. Če tako gospodarijo tako velike in moderne države, kako naj potem gospodari posameznik?

Radi pomanjkanja prostora prinesemo zaostale članke in dopise prihodnjič. — Uredništvo.

Drobni oglasi

KUHINJSKA STISKALNICA za prešanje malega sadja, malin, grozdja itd. Vsak si lahko napravi sam doma pristno pijačo, ako kupi malo stiskalnico za 100 Din pri: Hočevar Henrik, mizar, Štruge na Dolenjskem.

Dentist - Zubar
F. Palovec
Ljubljana
Kongresni trg št. 14
Telefon 27-88

Ordinira do konca avgusta
od 8-30 do 13. ure

GROM D. Z O. Z.

**Carinsko-posredniški
in spedijski bureau
Ljubljana
Kolodvorska ulica 41**

Zastopstva v vseh mestih tu- in inozemstva

Naslov za brzojavke:
G R O M

Telefon interurb. 2454

F. HREHORČ

**Manufakturna veletrgovina
Ljubljana, Tyrševa cesta št. 28**

Telefon 24-04

Svoji k svojim!

iz same volne za vsa
oblačila — Volnene
odeje, baret, prvo-
vrstna buret svila za
dame in gospode ter
pletalna volna vseh
vrst in barv

SUKNO TEOKAROVIC

LJUBLJANA
GRADIŠČE 4 NASPROTI DRAME

Nizke cene, ker prodajamo naravnost konzumentom!

„HERKULES“ čevlji

z gumijevimi in usnjatimi
podplati so najmočnejši
vsled tega tudi najcenejši.

**Zahtevajte povsod
le samo**

„HERKULES“ čevlje

kateri so popolnoma
domačega izdelka.

Se priporoča

Ivan Prešeren
tovarna čevljev, Kranj

**DEŽNIKE
NOGAVICE**

na drobno in na debelo
kupite najugodnejše
v tovarni

JOSIP VIDMAR

Ljubljana
Pred Škofijo 19
podruž.: Prešernova ul. 20

Beograd
Kralja Milana 13

Zagreb
Jurišičeva ul. 8